

partier: *Mathilda* i »*Wilhelm Tell*», *Donna Anna* i »*Don Juan*», *Elsa* i »*Lohengrin*», *Rosina* i »*Barberaren i Sevilla*», *Margareta* i »*Faust*», *Violetta* i »*Den vilseförda*», *Elvira* i »*Ernani*», *Elisabeth* i »*Tannhäuser*», *Isabella* i »*Robert*» och *Isaura* i »*Vikingarne*». — »*Lilli Lehmann* var icke någon stor sångerska, men hon var däremot en mycket god och samvetsgrann sådan, och hennes kvinnliga skönhet och behagfulla uppträdande gjorde henne genast till en gunstling hos vår publik.»

Året före hennes första gästspel i Stockholm hade hon, i maj 1877, af tyske kejsaren personligen erhållit titeln kungl. kammarsångerska, »en utmärkelse som kom henne till del icke blott som ett erkännande af hennes stora förtjänster som konstnärinna, utan äfven som ett tecken af den stora ynnert hon genom sitt älskliga uppträdande vunnit vid det kejsrerliga hofvet». Utom en del andra utmärkelser i hennes hemland, blef hon i Stockholm dekorerad med medaljen »*Litteris et artibus*», som efter utförandet af *Isauras* parti i *Hallströms* opera »*Vikingarne*» i maj 1879 tilldelades henne »som ett rättvist erkännande af det både musikaliskt och dramatiskt konstnärliga sätt, hvarpå hon förstått att gifva gestalt och lif åt en af de sparsamma företeelserna på den inhemska litteraturens område».

Under en turné i Amerika gifte hon sig år 1888 med tenorsångaren *Paul Kalisch*.

Augusta Sophie Vilhelmine Schou. *K. St. T.* 17 maj 1878.

Född i Köpenhamn den 4 nov. 1854 (dotter af garfvarmästaren *N. C. Schou* och *Sophie Frederikke Iversen*). Hon debuterade på det Kongelige Teater i Köpenhamn den 24 maj 1876 som *Vilhelmine* i *Du Puy's* operacomique »*Ungdom og Galskab*», gjorde redan då mycken lycka och blef Köpenhamnspublikens förklarade gunstling; hennes röst var en fenomenalt hög sopran. I Stockholm uppträdde hon endast en gång, som *Adina* i »*Kärleksdrycken*». »Han mottogs visserligen med aktningfull uppmärksamhet, men likväl icke med så stort bifall som man hade väntat sig med anledning af den popularitet hon åtnjöt i sitt fädernesland.» Ett nytt uppträdande, som *Nattens drottning* i »*Trollflöjten*», var bestämdt att äga rum, men detta omöjliggjordes genom den stora olikhet,

som, beträffande detta parti, förefanns i det danska partituret och det som användes på den svenska operascenen.

Den 6 aug. 1880 blef hon gift med premierlöjtnanten, sedermera kaptenen i danska marinen *O. G. Lütken* (född 1849, död 1906), känd som författare af sjökrigshistoriska arbeten. Som gift fortsatte hon vid teatern till 1887, men uppträdde sedan flera gånger som gäst. Hon afled den 26 sept. 1910.

Emma Wilhelmina Lindström, född *Qvist*. *K. T:ne* 1 juli 1878—30 juni 1888.

Född i Axberg den 14 juni 1850 (dotter af landbrukaren *Qvist* och *Johanna Christina Lundqvist*). Elev vid baletten den 1 juli 1863, figurantska 1 juli 1867, dansös 1 juli 1872 till 30 juni 1878 då hon öfvergick till aktris-staten, efter att ett par år ha deltagit i undervisningen vid elevskolan. Hennes första roll vid talscenen blef *Dorine* i »*Tartuffe*». Under hennes tioåriga anställning vid de kungliga teatrarne fick hon bl. a. utföra *Gina Ekdahl* i Ibsens »*Vildanden*», hvilken kräfvande uppgift hon fick sig tilldelad redan vid detta styckes första upptagande på Kungl. Dramatiska Teatern den 30 jan. 1885. För öfrigt uppträdde hon mästadels i mindre roller. Hon afled i Stockholm den 9 maj 1896. — Gift med den skicklige maskinmästaren vid Kungl. Stora Teatern *Peter Fredrik Lindström* (född 6 nov. 1840, död 21 sept. 1893).

Anders Rudolf Sewon. *K. T:ne* 1 juli 1878—30 juni 1883.

Född i Stockholm den 16 aug. 1850 (son af kamreraren *Anton Benjamin Sewon* och *Anna Dahlström*). År 1873 ingick han vid Teknologiska institutet, men hans studier blefvo snart afbrutna då han på grund af sin röstbegåfning uppmanades att ägna sig åt scenen. Efter några års sångstudier för *Oscar Arnoldson* vann han inträde vid Kungl. Teatrarne elevskola den 1 sept. 1875. Medan han ännu kvarstod som elev fick han uppträda som *Escamillo* i »*Carmen*», öfverflyttades där-efter på aktörsstat och tillhörde operascenen i fyra år. Bland hans roller där må nämnas: *Mercutio* i »*Romeo och Julia*», *Nelusco* i »*Afrikanskan*», *Papageno* i »*Trollflöjten*», *Amonasro* i »*Aida*» och *Mossul* i »*Konung för en dag*». Efter sitt engagemang vid Kungl. Teatrarne var han spelåren 1883—1885

anställd vid svenska operan i Kristiania, då han bl. a. utförde *Almaviva* i »Figaros bröllop», *Mefistofeles* i »Faust», *Bazil* i »Barberaren i Sevilla» och *Sulpiz* i »Regementets dotter». Han uppträdde sedan hos Josephson och Holmquist på Nya Teatern i Stockholm.

Karl Gustaf Oskar Eugen Sternvall. K. T:ne 1 juli 1878—30 juni 1881.

Född i Stockholm den 12 nov. 1852 (föräldrarna voro lifjägaren hos konung Carl XV *Peter Adolf Sternvall* och *Carolina Emilia Bergström*). Elev den 1 juli 1875 erhöll han af Knut Almlöf och sedan af Anders Willman sin sceniska uppfostran. Efter tre års anställning vid Kungl. Teatrarna, där han endast utförde mindre roller, kom han till Stora Teatern i Göteborg först under Frans Hedbergs båda spelår, 1881—1883, och därefter under Lorentz Lundgrens sex år, 1883—1885 och 1886—1890. Under det spelår, 1885—1886, som Stora Teatern, Lundgren oåtspord, hade uthyrts åt Wilhelm Rydberg, bildade Sternvall tillsammans med skådespelaren Erik Skotte eget sällskap, som under september 1885 förhyrde Stora Teatern i Göteborg och därefter under fyra månader Mindre Teatern därstädes, hvarefter sällskapet under vårmånaderna 1886 uppträdde i de sydsvenska städerna. Sedan Lundgren hösten 1886 återupptagit sin afbrutna verksamhet å Stora Teatern, kvarstod Sternvall där till våren 1890, då det Lundgrenska sällskapet genom en ny hyresmans ingripande splittrades. Sternvall var sedan anställd vid Svenska Teatern i Stockholm (Victor Holmquist) 1890—1891, vid Södra Teatern 1892—1896, därefter vid Vasateatern (Albert Ranft) och vid sällskap i landsorten, tills han år 1911 lämnade scenen.

Under sin Göteborgsperiod var Oskar Sternvall onekligen en af denna teaters stödspelare. Han var denna scens père noble, men användes äfven i en mängd komiska gubbroller. Bland de många olika roller, som han där utförde förtjäna följande att anföras: *Polonius* i »Hamlet», *Kammarherre Brattsborg* i »De ungas förbund», *Borgmästare Stockman* i »En folks fiende», *Rektor Kroll* i »Rosmersholm» samt de rent komiska *Professor Golluritz* i »Sabinskornas bortröfvande» och *Konsul Gunderman* i »Den stora klockan».

Vid sidan om sin sceniska verksamhet ägnade sig Oskar Sternvall ända från ungdomen med förkärlek åt den botaniska vetenskapen och förvärfvade sig småningom anseende som en af vårt lands mera framstående botanister. — Gift i Göteborg den 10 febr. 1883 med skådespelerskan *Anna Byström*, men skild 1903.

Ida Fredrika Johanna Hodell. *K. T:ne* 1 juli 1878—30 juni 1881.

Född i Stockholm den 1 nov. 1859 (fosterdotter af bagaremästaren *Carl Hodell* hvars namn hon antog). Elev den 1 sept. 1874 till 1878, då hon fick aktriskontrakt. Under elevtiden fick hon bl. a. spela *Fanfan* i »Familjen Benoiton» och *Agnès* i »Fruentimmersskolan», hvilken roll kan anses som hennes egentliga debut, den 2 maj 1877. Bland hennes roller under de år hon var engagerad vid de kungliga scenerna må anföras hennes på samma gång poetiska och tjufpojksaktigt skälmske *Puck* i »En midsommarnattsdröm» *Suzanna de Villiers* i »Sällskap där man har tråkigt», *Julie* i »Berezinas ros», *Margareta* i »Uppfostran» och *Louise* i »Snedsprång». År 1881 medföljde hon Frans Hedberg till Göteborg då denne började sin verksamhet på Stora Teatern därstädes. Sedan detta företag efter två år upphört, kom hon till Södra Teatern i Stockholm, hvilken hon dock efter några års engagement på grund af sjuklighet måste lämna.

Ida Hodell var en både i Stockholm och Göteborg mycket omtyckt skådespelerska, hvars täcka utseende och behagfulla spel gjorde henne särdeles användbar, isynnerhet inom ingenuetacket. Hon var »en talang, där samvetsgrannheten, konstnärligheten och anspråkslösheten tillsammans bildade ett ovanligt sympatiskt helt, som alltid verkade anslående och ej sällan fullständigt eröfrade åskådaren».

Efter ett flerårigt bröstlidande afled hon i Stockholm den 19 dec. 1891, endast 32 år gammal.

Algot Lange. *K. T:ne* 1 nov. 1878—30 juni 1884.

Född i Kalmar den 17 april 1850. Efter att hafva fått sin uppfostran i Stockholm, blef han student i Uppsala 1869, tog därefter preliminärexamen till hofrätten, men nögrades af brist

på medel lämna Uppsala och tog 1872 anställning vid Svenska Teatern i Helsingfors, som då äfven hade en lyrisk repertoar, hvarigenom Lange fick tillfälle att odla sina rika musikaliska anlag och utbilda sin välljudande stämma. Han användes emellertid äfven i det dramatiska facket, så att han efter någon tid t. ex. fick uppträda den ena kvällen som *Wilhelm Tell* och den följande som *Wilhelm* i »Axel och Walborg». Våren 1877 afgick han från Helsingforsteatern och begaf sig till Paris, där han uppehöll sig ett år, hvarunder han studerade sång för Bussine och samtidigt bevistade lektionerna vid konservatoriet. Återkommen till Stockholm fick han debutera på operascenen den 27 sept. 1878 som *Lothario* i »Mignon» och den 20 okt. som *Bellamy* i »Villars dragoner», hvarefter han genast erhöll fast anställning. Under sommaren 1882 fortsatte Lange sina studier i Paris och sedan i London, där han instuderade *Mefistofeles'* parti i Boitos opera, som blef hans främsta parti då han återkom till Stockholm och som han utförde vid denna operas första uppförande på Kungl. Stora Teatern den 26 febr. 1883. Under de sex år han kvarstod vid Kungl. Teatrarne blef han flitigt använd i vidt skilda roller såsom *Almaviva* i »Figaros bröllop», *Jacob* i »Josef i Egypten», *Germont d. ä.* i »Den vilseförda», *Don Juan*, *Mefistofeles* i Gonnods och Boitos operor, *Escamillo* i »Carmen» *Nevers* och *Saint Bris* i »Hugenotterna», *Figaro* och *Bazil* i »Barberaren i Sevilla», *Alfonso* i »Leonora» m. fl. »Med sin mjuka vackra basbaryton, sitt smakfulla föredrag och sin dramatiska talang, understödd af en för scenen särdeles lämplig, smidig och elegant figur, vann han publikens stora sympatier, hvarför han efterlämnade ej ringa saknad, då han hösten 1884 öfvergick till operascenen vid det Kongel. Teater i Köpenhamn».

Vid nämnda scen framkallade han redan vid sitt första uppträdande som *Don Juan* en verklig bifallsstorm. Han kvarstod där i elfva år, alltjämt synnerligen högt värderad af såväl publik som kritik.

Efter afgången från den danska operascenen år 1895 ägnade sig Lange åt sånglärarens kall, och såsom sådan gjorde han sig till målsman för den Müller-Brunowska metoden, som han studerade för den danske sångläraren Tørsleff och för sångpedagogen Georg Herrmann i Leipzig, och öfver hvilken

metod han sedan höll föreläsningar först i Köpenhamn och sedan i mars 1899 i Stockholm, där de väckte mycken uppmärksamhet, särskildt för hans skarpa utfall mot Fritz Arlbergs sångmetod, framställd i dennes bok »Försök till en naturlig och förnuftig grundläggning af tonbildningsläran». Föröfrigt framhöll Lange sin sångmetod i ett par på Albert Bonniers förlag utgifna böcker, »Om sång», 1898, och »Om tonbildning i sång och tal», 1900. Då han på våren 1899 öfverflyttade till Stockholm började han äfven här gifva sånglektioner. Men hans alltmera oroliga lynne gaf honom ingen ro och redan följande året lämnade han Sverige och bosatte sig i Paris, där han afled den 14 mars 1904.

Algot Lange ingick 1876 i Helsingfors äktenskap med pianisten *Ina Blenda Augusta Forstén* (född i Helsingfors den 24 dec. 1856 och kusin till operasångaren Filip Forstén). Fru Ina Lange, känd som författarinna under pseudonymen Daniel Sten, har sedan 1890-talet hållit uppmärksammade föreläsningar i musikhistoria. Hon är äfven en talangfull klavecins- och klavikordspelerska.

Julius Wilhelm Rydberg. K. T:ne 1 nov. 1878—30 juni 1880.

Född i Stockholm den 26 juni 1850 (föräldrarna voro redaktören *Carl Henrik Rydberg*, den bekante utgifvaren af tidningen »Kapten Puff», och *Emma Wilhelmina Adelaide Forsslund*). År 1870 blef han elev vid musikkonservatoriet, där han erhöll undervisning i sång och deklamation, hvarjämte han tog enskilda lektioner för *Bertha Bock* (s. m. fru Tammelin). Hösten 1871 engagerades han vid Svenska Teatern i Helsingfors, där han kvarstod i fyra år. Han uppträdde där i några operor och gjorde särskild lycka som *Farinelli* i den på sin tid mycket omtyckta sångkomedien »*Farinelli eller Kungen och sångaren*». Sedan försökte han sig vid talscenen och uppmärksammades som *Hyllos* i Runebergs sorgespel »*Kungarne på Salamis*» då detta stycke, den 5 febr. 1873, skaldens födelsedag, gafs för första gången i Helsingfors. Hösten 1875 öfvergick han till Nya Teatern i Göteborg, som året förut inköpts af kakelugnsmakaren August Ringnér, hvilken med sig hade förenat den som en synnerligen insiktsfull teaterledare kände skådespelaren Gustaf Gustafsson som scenisk direktör. Där fick Rydberg en

mycket stor repertoar och uppträdde i mycket olika roller från *Hamlet* till en af de mest burleska buffafigurerna i Lecocqs operett »Giroflé-Girofla». Där spelade han *Ossip* i »Familjen Danicheff» (Elmlunds roll på Kungl. Dramatiska Teatern) och *Beaumarchais* i Brachvogels skådespel »En lektion på harpa» och många andra stora roller. Efter tre års framgångsrikt arbete vid Göteborgsteatern lämnade han emellertid denna scen för att försöka sin lycka i hufvudstaden. Här debuterade han den 1 nov. 1878 på Kungl. Dramatiska Teatern som *Richard Sheridan* och erhöll genast fast anställning. Vid de kungliga scenerna kom han dock ej till stor användning. Bland hans roller därstädes kunna dock nämnas *Darnley* i Björnsons »*Maria Stuart* i Skottland» och *Henri d'Albret* i »*Drottning Margaretas sator*». Hösten 1880 tog han åter anställning vid Göteborgsteater, som Emil Hillberg då förhyrt och hvars styresman denne var till februari 1881, hvarefter Rydberg för egen räkning förhyrde teatern och spelade där under mars-maj med större delen af Hillbergs sällskap. När sedan Frans Hedberg från hösten 1881 blef Göteborgsteaterns direktör under två år var Rydberg en af de bärande krafterna vid denna scen, som han äfven tillhörde under spelåret 1883-1884, då Lorentz Lundgren öfvertagit Stora teatern i Göteborg. Hösten 1884 bildade Rydberg eget sällskap, hvarmed han under ett år reste i landsorten, för att under spelåret 1885-1886 ännu en gång blifva Göteborgsteaterns direktör. Efter ett par års uppehåll fortsatte han sedermera med eget sällskap i landsorten åren 1888-1891 och, efter några års engagement vid olika sällskap, åter med eget sällskap 1896-1897, hvarefter han lämnade scenen.

Wilhelm Rydberg var en man med stora kunskaper, särskildt i lefvande språk, och han hade en stor beläsenhet på skilda områden. Som teaterledare hade han ett mycket godt omdöme och ett utprägladt ordningssinne, och han höll alltid en synnerligen god repertoar, uppuren af goda förmågor. Att han, då han ännu var i sin fulla kraft, vid endast 48 års ålder lämnade scenen berodde på ekonomiska svårigheter att sammanhålla sitt sällskap. Han ägnade sig sedan åt agenturverksamhet tills sjukdom och motgångar tillstötte och förlamade hans arbetskraft.

Efter långvarigt lidande afled han å Sabbatsbergs sjukhus

den 12 maj 1915. — Gift i Göteborg den 7 nov. 1881 med skådespelerskan *Hulda Wilhelmina Lindelöw*.

Selma Ek. *K. T:*ne 1 nov. 1878—30 juni 1887; *gästspel:* 27 febr. —13 juni 1888, 11 ggr. *K. Op.* 15 aug. 1888—30 juni 1890; *gästspel:* 26 nov. 1891 och 4 april 1892, 2 ggr; ånyo 11—28 maj 1893, 4 ggr, och 30 dec. 1895—26 jan. 1896, 5 ggr.

Född i Stockholm den 3 sept. 1856 (fosterdotter af ståthållaren *Carl Erik Lagerstråle*). Hon blef år 1873 sängelev vid musikkonservatoriet, där fröken *Ellen Bergman* och professor *Julius Günther* voro hennes lärare; senare studerade hon äfven för *Louise Henriette Viardot*. Sedan hon afgått från konservatoriet gjorde hon sin första debut på Kungl. Stora Teatern den 27 febr. 1878 som *Agatha* i »Friskyttan» och väckte redan från första stunden uppmärksamhet genom den vackra stämman, det musikaliska föredraget och den dramatiska färg hon, fastän nybörjerska, visste att gifva åt rollen. Hennes andra debut ägde rum den 2 sept. som *Mathilda* i »*Wilhelm Tell*» och den tredje den 18 okt. som *Grefvinnan* i »*Figaros bröllop*». Hon fick därefter fast anställning, den ena uppgiften efter den andra anförtroddes henne, och med hvarje nytt parti gjorde hon snabba framsteg i publikens ynnest. Efter några få års förlopp bestod hennes repertoar af *Elvira* i »*Don Juan*», *Elisabeth* i »*Tannhäuser*», *Margareta* i »*Faust*» och »*Mefistofeles*», *Rezia* i »*Oberon*», *Blenda* i *P. A. Öhlanders* opera, *Nattens drottning* i »*Trollflöjten*», *Valentine* i »*Hugenotterna*», *Aida*, *Kristina Gyllenstjerna* i »*Gustaf Vasa*», *Elsa* i »*Lohengrin*», *Isaura* i »*Vikingarne*», *Philine* i »*Mignon*», *Micheline* i »*Advokaten Pathelin*», *Inez* i »*Afrikanskan*», *Julia* i »*Romeo och Julia*», *Sigrun* i »*Harald Viking*», *Neaga* i *Ivar Hallströms* opera och *Eva* i »*Mästersångarne i Nürnberg*».

Med undantag af höst- och vintermånaderna under spelåret 1887—1888 tillhörde *Selma Ek* operascenen oafbrutet till sommaren 1890. Under de närmast följande åren uppträdde hon som gäst i olika perioder. Vid de två sista af dessa uppträdanden sjöng hon, förutom åtskilliga af de förut nämnda partierna, *Desdemona* i *Verdis* »*Otello*», och i denna roll ägde hennes sista uppträdande på Kungl. Operan rum den 26 jan. 1896.

